

Tjuvstenarna efter skolvägen

Från Ingrid Kärrströms anteckningar

Hilleby folkskola

I förra numret av Hillebygden uppmanades läsekretsen som hade hört någon historia berättats om Tjuvstenarna efter Mårdängsvägen att ta kontakt med redaktionen. Eftersom ingen i skrivande stund hört av sig återger vi en artikel av Ingrid Kärrström där hon berättar om när morfar gick i skolan och passerade Tjuvstenarna efter vägen.

Så här berättar hon:

Under en kortare period på 1860-70 talen tog Hille socken ut en skolvägen av eleverna. Detta för att kommunen hade dryga kostnader för nya skolbyggen. Man höll ju ännu på att genomföra 1842 års folkskolelag. Alla barn skulle få gå i skolan. Morfar kunde ha gått i det alldeles nyuppförda småskolehuset i Björke, men föräldrarna som var fattiga, tyckte att skolvägen var för hög och valde att låta honom gå i skola för en gumma, som varken var skriv- eller räknekunnig, enligt Morfar. Två öre om dagen var gummans taxa. Det var katekesen barnen skulle lära sig. Många barn fick gå i provisorisk skola för gumman.

Man höll till i hennes stuga. Ett bräde över ett par bockar var barnens sittplatser. Men dessa räckte inte till. Några fick sitta på en kista, och Morfar hade sin plats på vedlären. Gumman säng stod i skolsalen, men den fick ingen sitta på. Rummet saknade tapeter. I stoppningen mellan timmerstockarna brukade pojkarna i oönskade ögonblick oroa flugorna, som låg i vinterdvala.

Så småningom blev skolvägen längre för med goda kunskaper i katekesen fick barnen sedan börja i Lilleby folkskola. Skolvägen blev betydligt längre. På vintern gick det väl an, tyckte Morfar.

Då ginade man över Mårdängsjön. Jag undrar om föräldrarna var oroliga, när barna bar iväg över isen? Större delen av året fick de dock ta den långa vägen runt sjön.

Barnen hade matsäck med sig. De hade några smörgåsar i ett knyte. För att ha händerna lediga, om de ville leka, så band de fast sina knyten i knapphålen i rockarna.

Tjuvstenarna i Mårdäng

Ungefär halvvägs till skolan låg Tjuvstenarna. Så kallades då ett par stora flyttblock, som ligger intill varandra utefter vägen i Mårdäng. Jag vet inte om namnet är levande idag. Den ena stenen är alldeles flat. Uppklivna på den brukade barnen smaka av maten i knytena.

Vissa dagar tog pojkarna endast sparsamt av sina, som jag förmodar, torftiga matsäckar. Lite av brödet skulle sparas till hemvägen. Då besökte de en gammal gumma och bytte till sig snus för det sparade brödet. Magistern hade sina misstankar om pojkarna och snuset. En dag blev det storförhör. Pojkarna fick vända ut och in på sina fickor. Snusdosorna som hittades, radades upp på katedern och de unga ägarna fick rediga örfilar. Den gången klarade sig Morfar. Han hade "känt på sig" att det kunde bli rannsaking, så han hade gömt sin dosa under en buske på skolgården. Inte kan man undra över att han vid 80 års ålder kom ihåg snusförhöret och gärna berättar om det. Efter den händelsen kunde inte pojkarna ta med snuset till skolan.

Vi återvänder till Tjuvstenarna. Mellan stenarna var en smal gång och från ena stenen en utskjutande "hylla". På den hade de sina snusdosor under skoldagen. Så slut på oseden var det inte, vilket kanske magistern trodde.

[Hillebygden, Nr. 1, 2008]